

Ministarstvo gospodarstva

IZVJEŠĆE O PRIPREMNIH AKTIVNOSTIMA ZA SUDJELOVANJE NA V. MINISTARSKOJ KONFERENCIJI WTO-a U CANCUNU, MEKSIKO

1. UVOD

Peta Ministarska konferencija WTO-a održat će se od 10. do 14. rujna 2003. godine u Cancunu, Meksiko.

Ministarska konferencija WTO-a najviše je tijelo WTO-a koje može donijeti odluke o svim pitanjima vezanim uz multilateralni trgovinski sustav, a u pravilu se održava jednom u dvije godine. Do sada su održane konferencije u Singapuru (1996), Ženevi (1998), Seattle-u (1999) i Dohi (2001).

Republika Hrvatska će kao članica WTO-a sudjelovati na petoj Ministarskoj konferenciji.

Stupanjem u članstvo WTO-a 30. studenog 2000. godine Republika Hrvatska je preuzela sva prava i obveze koje proizlaze iz tog članstva, a samim tim i obvezu sudjelovanja u novom krugu multilateralnih trgovinskih pregovora koji su pokrenuti na četvrtoj Ministarskoj konferenciji u Dohi, u studenom 2001. godine, kada su 142 zemlje članice WTO-a usvojile Ministarsku deklaraciju kojom se pokrenula nova runda iznimno složenih multilateralnih trgovinskih pregovora, s vrlo širokim pregovaračkim programom (pregovori na pojedinim područjima mogli bi započeti tek nakon pete Ministarske konferencije). Usvojena je također i posebna deklaracija o TRIPS Sporazumu i javnom zdravlju te Odluka o implementaciji vezana uz pitanja proizišla iz Urugvajске runde pregovora.

S obzirom da se u gotovo cijelom tekstu Ministarske deklaracije iz Dohi govori o poticanju razvoja zemalja u razvoju, Deklaracija se također naziva i Razvojnim programom iz Dohi (Doha Development Agenda - DDA). Pregovori su pokrenuti na području poljoprivrede, usluga, pristupa tržištu za industrijske proizvode, određenim aspektima TRIPS-a, u dijelu koji se odnosi na zemljopisne oznake - multilateralni registar za vina i alkoholna pića te mogući pregovori o proširenju dodatne zaštite za druge proizvode, WTO pravila (antidamping, subvencije osim poljoprivrednih, uključujući one u ribarstvu), WTO Dogovora o rješavanju sporova, određenih aspekta trgovine i okoliša, te u drugoj fazi i o četiri Singapurske teme (olakšavanje trgovine, transparentnost u javnim nabavama, odnos između trgovine i politike tržišnog natjecanja i odnos između trgovine i ulaganja).

Predviđeni rok završetka pregovora je 01. siječanj 2005. godine i to prema načelu tzv. jedinstvenog paketa preuzetih obveza ("single undertaking"), što znači da sve članice WTO-a preuzimaju sve obveze koje su dogovorene u ovom krugu pregovora u trenutku kada svi pregovori budu završeni.

Glavna zadaća V. Ministarske konferencije je procjena stanja, odnosno napretka u pregovorima nove runde multilateralnih pregovora i radu koji se odvija u okviru Razvojnog programa iz Dohe te određivanje smjernica za daljnje pregovore.

Pripreme za Ministarsku konferenciju u Cancunu započele su tijekom ožujka 2003. godine. 18. srpnja 2003. godine objavljen je prvi nacrt teksta Ministarske deklaracije koja bi trebala biti usvojena tijekom Konferencije u Cancunu. Dokument je izrađen kao okvir postizanja dogovora oko budućeg teksta, bez ulaženja u detalje, a zamišljen je kao temelj za davanje smjernica nastavku pregovora započetih u Dohi, te se u mnogim dijelovima naslanja na mandat Ministarske deklaracije iz Dohe.

Drugi nacrt teksta Ministarske deklaracije koji je objavljen 24. kolovoza 2003. godine, pripremljen je na osobnu odgovornost predsjedavajućeg Glavnog vijeća u suradnji s glavnim direktorom WTO, s obzirom da su i dalje na svim ključnim područjima stavovi suprotstavljeni. Ovaj dokument predstavlja njihovu procjenu trenutnog stanja pregovora i mogućeg načina postizanja konsenzusa na Ministarskoj konferenciji u Cancunu. Objavljen je uz uobičajene ograde kako se njime ne prejudiciraju stavovi članica niti podrazumijeva da je on u bilo kojem svom dijelu u ovom trenutku usuglašen.

Prioritetna područja u pregovorima za Republiku Hrvatsku su poljoprivreda, pristup tržištu za ne-poljoprivredne proizvode, trgovinski aspekti prava intelektualnog vlasništva i javno zdravlje, trgovina uslugama, WTO pravila i Singapurske teme (olakšavanje trgovine, transparentnost u javnim nabavama, odnos između trgovine i politike tržišnog natjecanja i odnos između trgovine i ulaganja).

1.1. Poljoprivreda

Unutar ukupnih pregovaračkih aktivnosti pod okriljem WTO-a od posljednje Ministarske konferencije u Dohi pa do danas, najopsežnije i tehnički najzahtjevnije aktivnosti odvijale su se u području pregovora o poljoprivredi.

Pregovori u poljoprivredi započeli su u drugoj polovici ožujka 2000. godine, a slijedom odluke Glavnog vijeća WTO-a. Temelj za vođenje pregovora sadržan je u članku 20. WTO Sporazuma o poljoprivredi, kojim se između ostalog ističe progresivno smanjenje potpore i carinske zaštite u poljoprivredi kao dugoročni cilj.

Poljoprivredni pregovori, koji se odvijaju u okviru posebnih sjednica Odbora za poljoprivredu, do danas su prošli 3 faze:

1. faza – 2000. – 2001. godina

- 7 sastanaka
- 45 prijedloga od strane 121 zemlje članice
- 4 dokumenta opisana kao bilješke, tehnički prijedlozi i dokumenti za raspravu
- brojni dokumenti Tajništva WTO-a kao pomoć u vođenju pregovora

2. faza – 2001. – 2002. godina

- pregovori su uglavnom bili neformalni i neslužbeni
- održano je 8 sjednica Odbora za poljoprivredu

3. faza – Modaliteti – 2002. – 2003. godina

- u okviru agende iz Dohe, pregovori su imali rok za određivanje modaliteta – 31. ožujka 2003. a s ciljem postizanja ciljeva postavljenih u Ministarskoj deklaraciji
- sredina veljače – prvi nacrt modaliteta
- sredina ožujka – revidirani prvi nacrt modaliteta

4. faza – Izrada Nacrta teksta Ministarske deklaracije - kolovoz 2003. godine

- sredina ožujka – kolovoz održani brojni sastanci na kojima nije bilo značajnijeg pomaka u približavanju stavova zemalja članica
- 13. kolovoza – predstavljen EU/SAD prijedlog okvirnih modaliteta
- 24. kolovoza – objavljen drugi nacrt ministarskog teksta predsjedavajućeg Glavnog vijeća.

Veliki broj izdanih dokumenata i trajanje pregovora svjedoči ne samo o širokom spektru interesa zemalja članica već i o kompleksnosti mnogih tema o kojima se razgovaralo tijekom svih ovih faza. Nadalje, činjenica da su gotovo sve WTO članice, velike i male, podnijele toliko raznovrsnih i dobro promišljenih prijedloga, odražava njihovu široku spremnost za nastavak reforme u poljoprivrednoj trgovini. Međutim, često oprečno postavljene modalitete za provedbu reformi nisu polučili puno uspjeha kad je riječ o stvarnim pomacima u pregovorima.

Deklaracija iz Dohae temeljila se na već postignutim rezultatima, potvrdila i objasnila ciljeve, ali je istovremeno postavila i određene rokove:

- 31. ožujka 2003. – formule i ostali modaliteti novih obveza
- V. Ministarska konferencija, Meksiko 2003. – prijedlog novih obveza pojedinih zemalja članica i sažimanje dosadašnjih pregovora (stock taking)
- siječanj 2005. – krajnji rok za zaključenje pregovora.

Nadalje, Deklaracija potvrđuje dugoročni cilj prethodno postavljen u WTO Sporazumu o poljoprivredi, a to je stvaranje pravednog i tržišno orijentiranog trgovinskog sustava kroz program reformi. Program sadržava čvršća pravila i specifične obveze za domaću potporu poljoprivredi, a svrha mu je ispraviti i spriječiti ograničenja i distorzije na svjetskim poljoprivrednim tržištima.

S tim u vezi, članice su se obvezale na sveobuhvatne pregovore sa slijedećim ciljevima:

- pristup tržištu – znatna sniženja
- izvozne subvencije – smanjivanje, s namjerom potpunog ukidanja svih oblika izvoznih subvencija
- domaća potpora - znatna smanjenja u tržišno-iskrivljujućim mjerama domaće potpore

Tijekom dosadašnjih pregovora intenzivno se razgovaralo o svim područjima pregovora te su zemlje članice iznosile svoje prijedloge, zahtjeve i viđenje svjetske trgovine poljoprivrednim proizvodima, što predstavlja temelj za izradu novog paketa pravila po kojemu će se, prema najavama WTO-a, odvijati daljnja trgovina, ali i domaća potpora poljoprivredi, od početka 2005. godine.

Republika Hrvatska bila je aktivna sudionica rasprava na svim sastancima Odbora za poljoprivredu, bilo putem predstavnika Ministarstva poljoprivrede i šumarstva bilo putem predstavnika Stalne misije i to davanjem samostalnih izjava ili u skupini sa zemljama s kojima dijelimo zajedničke interese.

Važno je istaknuti i brojne neslužbene dokumente (tzv. non-paper) koje je RH zajedno s ostalim zemljama upućivala Tajništvu WTO-a te sudjelovanje na neformalnim sastancima koji su također bili izvrsna prigoda za ponavljanje stajališta. Kao član kluba prijatelja višeznačne uloge poljoprivrede (multifunkcionalnosti) u kojem je gotovo 60 zemalja članica WTO-a, Hrvatska je prepoznata kao jedna od brojnih zemalja ne-članica EU koja glavninu svojih prijedloga postavlja u suglasju sa stavovima EU. Mala je iznimka pitanje izvoznih subvencija gdje su iz sasvim razumljivih razloga hrvatski stavovi bili bliskiji onim zemljama članicama koje se zalažu za njihovo postupno ukidanje.

U dosadašnjim pregovorima važnu ulogu imalo je i lobiranje, odnosno da što više zemalja postigne zajednički dogovor oko nekog pitanja koje je od zajedničkog interesa i da u tom

smislu i nastupaju u svojim izjavama, a u slučaju RH to su pitanja oko pristupa tržištu, domaće potpore, ne-trgovinska pitanja te kao najvažnije, ne započinjanje s primjenom novih obveza dok traje prijelazno razdoblje za ispunjavanje onih nastalih ulaskom u WTO. Ovo posljednje pitanje je za RH od posebnog interesa. Taj je element bio višekratno istican od naše strane i drugih novih članica kroz nekoliko zajedničkih pregovaračkih prijedloga jasno istaknutih tijekom plenarnih rasprava.

Prvi nacrt modaliteta

Sredinom veljače 2003. godine predsjedavajući WTO Odbora za poljoprivredu službeno je objavio prvi Nacrt modaliteta za poljoprivredu.

Za zemlje članice EU, zemlje kandidate, Švicarsku, Norvešku, Japan, prvi je Nacrt bio potpuno neuravnotežen i u korist onih koji zagovaraju sveobuhvatnu liberalizaciju (CAIRNS skupina, SAD). Smatrali su ga pretjerano ambicioznim u sva tri stupa pregovora. Nadalje, Nacrt nije uključio modalitete koji bi se odnosili na ne-trgovinske aspekte poljoprivrede.

S druge strane, članice CAIRNS skupine i SAD bile su nezadovoljne činjenicom što Nacrt nije predvidio sveobuhvatnu liberalizaciju u poljoprivredi te da ono što je u njemu navedeno nije dovoljno za ispunjavanje mandata iz Dohe. Međutim, bez obzira na to nepristrane ocjene upućuju da je ovaj dokument ipak puno više bio na njihovoj strani.

Slične stavove zastupale su i neke zemlje u razvoju (Kina, Pakistan, Egipat) koje su također tražile znatno ambiciozniji tekst, ali za razvijene zemlje, dok su za sebe tražile velika izuzeća kroz poseban i različit tretman zemalja u razvoju.

Hrvatska je na sjednicama iz veljače ponovila svoje stavove, u zajedničkoj izjavi novih članica izrazila je razočaranje tretmanom naših zahtjeva za konkretnijim i fleksibilnijim modalitetima oblikovanim s nedavno primljenim članicama (RAM skupina), sudjelovala je u zajedničkoj izjavi zemalja CEFTA plus s kojom koordinira većinu pregovaračkih prijedloga te dala izjave o domaćoj potpori i pristupu tržištu. Dokument nam je u cijelosti prihvatljiv jedino u dijelu koji se odnosio na izvozne subvencije budući da je predvidio njihovo ukidanje u razmjerno kratkom roku.

Revidirani prvi nacrt modaliteta

U ožujku je objavljen revidirani prvi Nacrt modaliteta koji nije bio prihvaćen, a na raspravama su se uglavnom ponavljali već poznati stavovi.

Sukladno navedenom, modaliteti nisu prihvaćeni, zadnji krug pregovora iz ožujka završio je neuspjehom te na taj način nije ispoštovan rok od 31. ožujka o usvajanju modaliteta za daljnju WTO liberalizaciju u poljoprivredi.

EU/SAD prijedlog okvirnih modaliteta

Hrvatska je pozdravila ovakav korak EU i SAD-a u smislu ponovnog pokretanja "zamrznutih" poljoprivrednih pregovora. Međutim, s obzirom da prijedlog ne uključuje posebne modalitete za skupinu zemalja novih članica (gdje RH ima izražen interes) kao i neke druge aspekte, jasno je da smo ovaj prijedlog smatrali samo dobrom polaznom osnovom za daljnje vođenje pregovora.

Najznačajnija hrvatska primjedba odnosi se na neprepoznavanje posebnosti novih zemalja članica, a prijedlog ne sadrži konkretne brojke i postotke o kojima bi se pregovaralo nakon Cancuna. Prijedlog je također neprihvatljiv u dijelu koji se odnosi na korištenje SSG-a te je također protivnik hrvatskom interesu u dijelu koji se odnosi na izvoznu konkurenciju.

Drugi nacrt ministarskog teksta

Ovaj tekst u području poljoprivrede predstavlja kombinaciju EU/SAD prijedloga te prijedloga 17 zemalja u razvoju iz CAIRNS skupine, Kine i Indije. Tekst je izradio predsjedavajući Glavnog vijeća. Značajnije izmjene teksta u odnosu na prijedlog EU/SAD odnose se na poseban i različit tretman zemalja u razvoju te izvoznu konkurenciju. Novina je da se spominju i nove zemlje članice. Međutim, nisu razrađeni konkretni modaliteti za svako od područja pregovora.

1.2. Pristup tržištu za industrijske proizvode

Pregovori za pristup tržištu za industrijske proizvode, koji se u terminologiji WTO-a nazivaju ne-poljoprivredni proizvodi, pokrenuti su Ministarskom deklaracijom iz Dohe s ciljem daljnjeg smanjivanja carina za ne-poljoprivredne proizvode, eliminiranja tzv. carinskih vrškova (carine iznad 15%), visokih carina (carine koje služe za zaštitu pojedinih sektora, npr. tekstil, obuća), povećavanja carina unutar pojedinog sektora (kada sirovine imaju nisku carinu, a carina se povećava sa stupnjem dovršenosti proizvoda), ukidanja ne-carinskih prepreka (ne-carinske prepreke su mjere kao tehničke mjere, carinski postupci, porezi, subvencije, sanitarne mjere itd.), te ukidanja carina za proizvode koji služe za zaštitu okoliša.

Prva godina pregovora o pristupu tržištu za ne-poljoprivredne proizvode može se podijeliti na dva vrlo različita dijela. Nakon što su provele više od pola godine raspravljajući o proceduri, članice su nastavile puno intenzivnije pregovore u ostalom dijelu 2002. godine. Do sredine srpnja 2002. godine pregovori su bili usredotočeni na postavljanje plana aktivnosti koji je nakon dugotrajnih rasprava prihvaćen 19. srpnja 2002. godine. Kraj svibnja 2003. godine postavljen je kao posljednji rok za postizanje sporazuma o modalitetima za pregovore.

Prvi Nacrt modaliteta za pregovore za pristup tržištu za ne-poljoprivredne proizvode objavio je 16. svibnja 2003. godine predsjedavajući Pregovaračke skupine za pristup tržištu za ne-poljoprivredne proizvode. Predloženi elementi uključivali su jedinstvenu formulu za sve zemlje članice, uz fleksibilnosti prema zemljama koje su nedavno pristupile WTO-u, u pogledu visine neovisnog koeficijenta. Također, prijedlog je predviđao da razvijene zemlje, ukinu carine u sektorima osjetljivima za zemlje u razvoju, zatim preporuku o ukidanju niskih carina, dok bi se njihova razina trebala odrediti naknadno. Ovako predloženi tekst modaliteta za daljnju liberalizaciju pristupa tržištu za ne-poljoprivredne proizvode nije doveo do postizanja sporazuma oko modaliteta u predviđenom roku (31. svibanj 2003.).

Nakon objavljenog prijedloga predsjedavajućeg, dostavljeni su i drugi prijedlozi od kojih je najznačajniji zajednički prijedlog SAD, EU i Kanade koji se zalaže za ambiciozniju formulu od predložene u nacrtu modaliteta te o načelu "kreditiranja" zemalja u razvoju u odnosu na razinu obveza koje su spremne preuzeti.

Kao posljedicu razrađivanja nacrta modaliteta na osnovu rasprava u okviru Skupine, predsjedavajući je objavio revidirani nacrt modaliteta. Najveće i najvažnije promjene, koje su dijelom zasluga odlučnog i artikuliranog nastupa novih članica, donosi dio teksta kojim bi se novim članicama dodjeljivale koncesije u vidu višeg koeficijenta u formuli, dužeg prijelaznog razdoblja i tzv. "grace" perioda, nakon kojeg bi ove zemlje primjenjivale dogovorena snižavanja.

1.3. Trgovinski aspekti prava intelektualnog vlasništva i javno zdravstvo

U stavku 6. Ministarske deklaracije iz Dohe o TRIPS sporazumu i javnom zdravstvu navode se moguće teškoće u korištenju prisilne licencije za lijekove propisane TRIPS

Formatted

sporazumom od strane zemalja s nedovoljnim ili bez proizvodnih kapaciteta u farmaceutskom sektoru.

Predsjedavajući Vijeća za TRIPS na sjednici održanoj 16. prosinca 2002. godine predstavio je prijedlog za postizanje dogovora oko pitanja TRIPS-a i javnog zdravstva, s obzirom da je rok za zaključivanje pregovora na ovom području bio kraj 2002. godine. SAD su odbile pristati na predloženu verziju teksta, dok su ga podržale sve ostale zemlje članice. Razlozi odustajanja SAD-a bili su zbog straha američke farmaceutske industrije da će nerazvijene zemlje koristiti predloženi mehanizam, na način koji nije predviđen Deklaracijom iz Dohe, u dijelu koji se odnosi na opseg bolesti, tj. da bi se mehanizam mogao upotrijebiti za bolesti koje ne predstavljaju teži oblik epidemije koji ugrožava javno zdravlje pojedinih zemalja. U međuvremenu je američka strana odlučila predstaviti prijedlog svojevrsnog moratorija na podizanje tužbi pred Tijelom za rješavanje sporova protiv zemalja koje namjeravaju uvoziti lijekove prema sustavu prisilne dozvole. Ovaj moratorij bi bi na snazi u intervalu dok se ne postigne konačno multilateralno rješenje ovog problema unutar WTO-a.

Nakon opsežnih konzultacija, dana 30. kolovoza o. g. Glavno vijeće usvojilo je predloženu Odluku. Odluka nije izmijenjena u odnosu na predloženi tekst predsjedavajućeg od 16. prosinca 2002. ali je popraćena izjavom predsjedavajućeg Glavnog vijeća u kojoj se daju dodatna jamstva farmaceutskoj industriji razvijenih zemalja. Za izuzimanje od statusa uvoznika na dobrovoljnoj osnovi, osim u slučajevima ekstremne nacionalne potrebe, ili u drugim slučajevima od velike hitnosti izjasnili su se predstavnici 21 zemlje.

1.4. Singapurske teme

Stavcima 20., 23., 25 i 27. Ministarske deklaracije iz Dohe utvrđeno je da će za Singapurske teme (olakšavanje trgovine, transparentnost u javnim nabavama, odnos između trgovine i politike tržišnog natjecanja, veza između trgovine i ulaganja) "pregovori započeti nakon pete Ministarske konferencije na osnovi odluke koja će se donijeti, eksplicitnim konsenzusom, na toj sjednici o modalitetima za pregovore". Zagovornici i protivnici pregovora o ovim pitanjima ovaj mandat tumače potpuno različito. Postoji skupina onih (EU i buduće članice, Japan, Švicarska, Norveška, Koreja) koji zagovaraju žurno započinjanje pregovora u Cancunu o svim Singapurskim temama na osnovu jednostavnih modaliteta zasnovanih na odgovarajućim odredbama Deklaracije iz Dohe. S druge strane, postoji velika skupina zemalja u razvoju (Indija, Afričke zemlje, Filipini, Indonezija, Malezija, Pakistan i dr.) koje se apsolutno protive započinjanju pregovora u Cancunu te zagovaraju nastavak pravno neobvezujućeg razmatranja ovih pitanja u okviru radnih WTO tijela.

Olakšavanje trgovine

Za ovu, kao i za ostale Singapurske teme, nacrt teksta Ministarske deklaracije (koji je pripremio predsjedavajući Glavnog vijeća), predviđa dvije mogućnosti.

Prva mogućnost predviđa započinjanje pregovora, dok se drugom predlaže nastavak rada unutar WO Radne skupine.

Mogućnosti za započinjanje pregovora na ovom području su najveće. Zagovornici koji žele žurno započinjanje pregovora u Cancunu o ovoj temi (među kojima je i SAD) žele na osnovi članka 27. Deklaracije iz Dohe razraditi članke GATT-a i to: V – sloboda tranzita, VIII – pristojbe i formalnosti u vezi s uvozom i izvozom i X – objavljivanje i provođenje trgovinskih propisa te su ujedno spremni dati značajnu tehničku pomoć zemljama u razvoju. S druge strane je skupina zemalja koja se protivi započinjanju pregovora u Cancunu iz razloga kao što su nepostojeća ili nedovoljna infrastruktura, ljudski kapaciteti i troškovi, a koji svoj eventualni pristanak na započinjanje uvjetuju time da se unaprijed

odredi cilj i obuhvat pregovora te da nova pravila budu dobrovoljna i da nisu predmet WTO sustava za rješavanje sporova.

Transparentnost u javnim nabavama

Za ovo područje također postoje dvije mogućnosti.

Prva se odnosi na početak pregovora u Cancunu na osnovu elemenata iz stavka 26. Ministarske deklaracije iz Dohe, a sukladno modalitetima navedenim u prilogu F. Zagovornici ovih pregovora mišljenja su da je potrebno započeti pregovore u Cancunu s ciljem donošenja multilateralnog sporazuma o transparentnosti u javnim nabavama. Pregovori bi bili ograničeni samo na problematiku transparentnosti, uključivali bi poseban i različit pristup za zemlje u razvoju i najnerazvijenije zemlje članice te fleksibilnost vezano uz duža prijelazna razdoblja.

Druga mogućnost je nastavak dosadašnjeg rada unutar WTO Radne skupine imajući u vidu da trenutna situacija ne daje osnovu za započinjanje pregovora na ovom području.

O ovoj temi razina otpora započinjanju pregovora je velika. Skupina onih koji se protive započinjanju pregovora u Cancunu ističu kako ne mogu prihvatiti pregovore dok ne znaju njihov obuhvat, te da dosadašnja rasprava unutar WTO radne skupine nije dovela do razjašnjavanja pojedinih elemenata niti do približavanja stavova vezano uz to da li bi sporazumom bila obuhvaćena samo tijela na razini države (za što se oni zalažu) ili i lokalna tijela. Zatim, koji bi bio prag od kojeg bi pojedinačna nabava bila obuhvaćena sporazumom te da li bi sporazum obuhvaćao samo robe (što oni zagovaraju) ili i usluge i što je s pitanjem domaćih procedura nadzora postupaka nabava. Posebice su protiv da se sporazumom utvrđuju načini nabave i da' on bude predmet WTO sustava za rješavanje sporova.

Odnos trgovine i politike tržišnog natjecanja

Za ovo područje, koje je politički vrlo osjetljivo, postoje također dvije mogućnosti.

Prva se odnosi na početak pregovora u Cancunu na osnovu elemenata iz stavaka 23.-25. Ministarske deklaracije iz Dohe, a sukladno modalitetima navedenim u prilogu E. Za ovu mogućnost se zalažu EU, Japan i njihovi saveznici te su spremni ponuditi sva dodatna pojašnjenja i fleksibilnosti, prihvatiti da se DSU ne odnosi na pojedinačne odluke nacionalnih tijela i da se u slučaju kartela obveze ne odnose na ugovore između vlada i na komercijalne ugovore, spremni su dati izuzeća za ostvarivanje nacionalnih politika i razmotriti druge opcije fleksibilnosti za zemlje u razvoju.

Druga mogućnost je nastavak dosadašnjeg rada unutar Radne skupine koja isključuje bilo kakve obveze. Najveći protivnici su države poput Indije, Malezije i drugih koje se i dalje protive bilo kakvim pregovorima te zagovaraju ovu mogućnost.

Odnos između trgovine i ulaganja

U ovom najosjetljivijem području biti će najteže dogovoriti eventualni mandat za pregovore.

Nacrt teksta Ministarske deklaracije i ovdje nudi dvije mogućnosti.

Zagovornici pregovora se zalažu za jednostavne proceduralne modalitete zasnovane na elementima iz stavka 22. Ministarske deklaracije iz Dohe i spremni su ih proširiti i pojasniti ističući da osnovni dijelovi modaliteta moraju biti obuhvat i definicije (najveći dio je za FDI, a Kanada i SAD hoće i portfolio ulaganja), da se treba definirati što je s obvezama prije i nakon uspostave komercijalne prisutnosti te da elementi moraju biti i ne-diskriminacija, nacionalni tretman i ostalo navedeno u stavku 22. Dohe. EU i drugi zagovornici su spremni raspravljati o svim oblicima posebnog i različitog tretmana uključujući da sam ulagač ne može imati pravo pokretanja spora protiv država, da se zadrži pravo država da na odgovarajući način donose propise i reguliraju tržište u skladu s nacionalnim interesima.

Protivnici pregovora na ovom području tvrde da ne žele pristati na otpočinjanje pregovora jer postoje ogromne razlike čak i između zagovornika koji se ne mogu dogovoriti niti o definiciji ulaganja i gdje nije jasno što je s transparentnošću, gdje se ne uvažavaju zahtjevi zemalja u razvoju koji su protiv primjene WTO sustava za rješavanje sporova.

2. NACRT MINISTARSKJE DEKLARACIJE

Nacrt Ministarske deklaracije sastoji se od osnovnog teksta te priloga koji su njegovi sastavni dijelovi. Na najvažnijim i najosjetljivijim područjima poljoprivrede i pristupa tržištu za ne-poljoprivredne proizvode predviđaju se istovjetna rješenja kojima bi se u Cancunu dogovorila opća okvira rješenja predložena u prilogima A i B nacrta, dok bi se o detaljima, konkretnim brojkama i postocima pregovaralo naknadno.

Prvi dio osnovnog teksta nacrta Ministarske deklaracije potvrđuje deklaracije usvojene u Dohi kao i odluke koje su tamo donesene, uvažava se napredak koji je ostvaren sukladno Radnom programu iz Dohe te se ponavlja obveza da se program ispuni u cijelosti. Nadalje, izražava se odlučnost da se pregovori pokrenuti u Dohi uspješno privedu kraju u predviđenom roku tj. do 01. siječnja 2005. godine.

U drugom dijelu osnovnog teksta nacrta Ministarske deklaracije navedena su područja trgovinske politike koja su sastavni dijelovi nacrta Ministarske deklaracije i to:

- trgovinski aspekti prava intelektualnog vlasništva i javno zdravstvo
- pregovori o poljoprivredi
- pregovori o pristupu tržištu za ne-poljoprivredne proizvode
- pregovori o uslugama
- pregovori o WTO pravilima
- trgovinski aspekti prava intelektualnog vlasništva, u dijelu koji se odnosi na zemljopisne oznake
- pregovori o trgovini i okolišu
- pregovori o sustavu rješavanja sporova
- poseban i različit tretman
- implementacija Razvojnog programa iz Dohe
- odnos između trgovine i ulaganja
- odnos između trgovine i politike tržišnog natjecanja
- transparentnost u javnim nabavkama
- olakšavanje trgovine
- mala gospodarstva
- trgovina, dug i financije
- trgovina i razvoj tehnologije
- izvješće Odbora za trgovinu i okoliš
- intelektualno vlasništvo
- elektronička trgovina
- tehnička suradnja

- najnerazvijenije zemlje
- sektorska inicijativa za pamuk
- problematika roba
- suradnja s Međunarodnim monetarnim fondom i Svjetskom bankom
- pristup novih članica

Nacrt teksta Ministarske deklaracije, koji je pripremljen na osobnu odgovornost predsjedavajućeg Glavnog vijeća u suradnji s glavnim direktorom WTO-a, predstavlja njihovu procjenu trenutnog stanja pregovora i mogućeg načina postizanja konsenzusa na Ministarskoj konferenciji u Cancunu. Objavljen je uz uobičajene ograde kako se njime na prejudiciraju stavovi članica niti podrazumijeva da je on u bilo kojem svom dijelu u ovom trenutku usuglašen.

3. HRVATSKA STAJALIŠTA U OKVIRU AKTIVNOSTI U WTO-U

Temeljno polazište Vlade Republike Hrvatske u dosadašnjim aktivnostima u WTO-u polazi od činjenice da je Republika Hrvatska nedavno postala članicom WTO-a, u studenom 2000. godine, pri čemu je u postupku primitka znatno liberalizirala domaće tržište, te da se kod izrade modaliteta za pregovore priznaju ovi ustupci, što je i prepoznato u članku 9. Deklaracije iz Dohe. Pri zauzimanju stajališta u okviru aktivnosti u WTO-u Vlada Republike Hrvatske vodi brigu o promicanju i zaštiti interesa hrvatskog gospodarstva, te o obvezama koje je Republika Hrvatska preuzela Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Republika Hrvatska u okviru WTO-a nastupa u skladu sa svojim širim vanjskopolitičkim ciljevima, a posebno u odnosu na Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Republika Hrvatska pri artikuliranju u svojim stajalištima koordinira i vodi skupinu zemalja članica koje su nedavno pristupile WTO-u (RAM skupina).

PREGOVORI O POLJOPRIVREDI

Hrvatska pregovaračka pozicija za područje poljoprivrede za predstojeću Ministarsku konferenciju u Cancunu u najvećoj je mjeri podudarna s pregovaračkom platformom iz Dohe. Za Hrvatsku je bitno i dalje vrlo aktivno sudjelovati u pregovorima te i dalje inzistirati na uključivanju naših glavnih stavova u tekst budućih modaliteta.

PREGOVORI O PRISTUPU TRŽIŠTU ZA NE-POLJOPRIVREDNE PROIZVODE

Hrvatska pregovaračka pozicija za područje pristupa tržištu za industrijske proizvode za predstojeću Ministarsku konferenciju u Cancunu nije bitnije izmijenjena u odnosu na onu u Dohi, Katar. Za Republiku Hrvatsku je bitno i dalje vrlo aktivno sudjelovati u pregovorima, te i dalje insistirati na uključivanju naših glavnih stavova u tekst budućih modaliteta.

SINGAPURSKE TEME

Odnos između trgovine i ulaganja

Republika Hrvatska, kao zemlja s modernim sustavom poticanja ulaganja, podržava pokretanje pregovora o sporazumu o ulaganjima koji bi obuhvaćao dugoročna prekogranična ulaganja te posebice izravna strana ulaganja.

Republika Hrvatska smatra poželjnim stvaranje multilateralnog okvira, s posebnim naglaskom na stabilne i predvidive preduvjete za sigurnost i transparentnost ulaganja, a samim time i povoljnije uvjete za trgovinu.

Odnos između trgovine i politike tržišnog natjecanja

Republika Hrvatska podržava pokretanje pregovora u okviru WTO-a.

Uključivanje politike konkurencije kao multilateralnog sporazuma u sustav WTO-a, predstavljalo bi jačanje mandata prava i politike konkurencije u međunarodnoj trgovini te tijekomima trgovinske liberalizacije u globalnim razmjerima.

Transparentnost u javnim nabavama

Republika Hrvatska podržava pokretanje pregovora u okviru WTO-a kojima bi se uspostavio multilateralni sporazum o transparentnosti u javnim nabavama.

Olakšavanje trgovine

Jedan od glavnih pobornika pokretanja pregovora na području olakšavanja trgovine je Europska unija, koja ističe da je riječ o skromnom mandatu, ali u okviru kojega će se morati pregovarati o načinu ispunjavanja obveza. Republika Hrvatska podržava pokretanje pregovora na području olakšavanja trgovine.

OSTALA PODRUČJA PREGOVORA

Vezano uz ostala područja pregovora ovlašćuje se Izaslanstvo Vlade Republike Hrvatske za sudjelovanje na V. Ministarskoj konferenciji WTO-a u Cancunu, unutar već dobivenog mandata Zaključkom Vlade Republike Hrvatske donesenog na sjednici Vlade Republike Hrvatske 25. listopada 2001. godine, u stajalištima Vlade Republike Hrvatske za sudjelovanje na Ministarskoj konferenciji WTO-a u Dohi, Katar, te stavovima nadležnih ministarstva i drugih prijedloga koje smo iznosili tijekom pregovora.

1. ZAKLJUČAK

U vezi s navedenim predlaže se Vladi Republike Hrvatske donošenje slijedećeg zaključka:

"Prihvaća se Izvješće o pripremnim aktivnostima za sudjelovanje na V. Ministarskoj konferenciji u Cancunu, Meksiko."

Zagreb, 3. rujan 2003. godine